

Honden die niet alleen thuis kunnen zijn.

Student: Esther Timmermans

Begeleiders: Joanne van der Borg en Johanna de Groot

Inleiding

Veel honden hebben problemen met alleen thuis zijn, gescheiden van hun eigenaar (Appleby en Pluijmakers, 2003; Mc Crave, 1991). Deze problemen, meestal genaamd scheidingsgerelateerde problemen, kunnen zich uiten in bevuiling van het huis, vernielen van voorwerpen en vocaliseren (blaffen, huilen, janken etc.) (Appleby en Pluijmakers, 2003). De gedragingen, wel of niet gezien in combinatie, kunnen tekenen zijn van stress. Eén van de motivaties die een hond kan hebben voor het vertonen van scheidingsgerelateerde problemen is scheidingsangst (SA), maar de signalen van scheidingsangst zijn niet specifiek wat het vaak lastig maakt om de juiste diagnose te stellen (Appleby en Pluijmakers, 2003; Overall *et al.*, 2001; Schwartz 2003). In sommige gevallen zijn de tekens vrij mild en moeilijk te herkennen wat het nog moeilijker maakt de omvang van het probleem te schatten. Tot nu toe was er nog geen gedragstest om scheidingsangst te diagnosticeren. Bruijckere en Ruiz (2005) hebben een pilot onderzoek verricht met als doel het ontwikkelen van een gedragstest om scheidingsangst te diagnosticeren. Deze test bestond uit 3 intervallen: als eerste kwamen hond en eigenaar de test ruimte in, na ongeveer 3 minuten verliet de eigenaar de ruimte en bleef de hond 20 minuten alleen (interval 2) en in het laatste interval ging de eigenaar weer terug naar de testruimte.

Tijdens dit onderzoek is de gedragstest van het pilot onderzoek nogmaals uitgevoerd (met enige aanpassingen), enerzijds om resultaten te kunnen vergelijken en anderzijds om te onderzoeken of bepaalde gedragingen samen clusteren. Naast het gedrag wordt de stress die een hond heeft ook gemeten door het bepalen van het niveau van het stress hormoon cortisol.

Het doel van dit onderzoek was te onderzoeken of gedragscomponenten gevormd konden worden gebaseerd op gedragskarakteristieken en het vinden van verschil in stress niveau tussen beide groepen honden. De onderzoeksvragen die tijdens dit onderzoek beantwoord moesten worden waren:

1. Wat zijn de verschillen in gedrag en fysiologie tussen de controle en probleem honden?
2. Zijn er gedragsverschillen tussen de intervallen van de gedragstest?
3. Is het mogelijk om gedragscomponenten te vinden en verschillen de scores voor de componenten tussen controle en probleem honden?

Materiaal & Methode

In totaal zijn 63 honden getest, waarvan 24 controle honden en 39 honden die gedragsproblemen vertonen wanneer ze gescheiden worden van hun eigenaar. De hondeneigenaren is gevraagd om een monster te nemen van de eerste ochtend urine van de hond enkele dagen voorafgaand aan de gedragstest. Het experiment zelf bestond uit twee delen. Het eerste deel bestond uit twee vragenlijsten; de C-BARQ, een vragenlijst die ontwikkeld en gevalideerd is door Hsu en Serpel (2003) (vertaald door Linda van den Berg van Universiteit Utrecht) en een vragenlijst over de thuissituatie van de hond. Beide vragenlijsten zijn door de eigenaar ingevuld. Het tweede deel bestond uit de gedragstest, deze vond plaats in een testruimte die ingericht was als een eenvoudige woonkamer.

Resultaten

Een significant verschil in locomotie, vocalisatie en stress gerelateerd gedrag is gevonden tussen beide groepen honden. Wanneer de honden zich alleen in de testruimte bevonden, waren de probleem honden het meest onrustig, vocaliseerden ze het meest en lieten meer stress gerelateerde gedragingen zien als vernielen, urineren en krabben vergeleken met de

controle honden. In het derde interval sprongen de probleem honden meer tegen hun eigenaar op, vertoonden ze het meer hijgen, piepen, drinken en likte ze hun bek meer af dan controle honden. De controle honden daarentegen gaapten het meeste in interval 3.

Verschillen tussen intervallen lieten zien dat de meeste transities (overgangen in locomotie) en exploratie gedrag werden gezien in interval 1. In interval 2 (hond is alleen in de testruimte) vocaliseerden de honden het meeste, vertoonden ze de meeste stress signalen en keken het meest naar de deur waardoor de eigenaar de ruimte verliet. In het derde interval waren de honden het enthousiast; ze sprongen vaak tegen de eigenaar op.

De gedragstest had een sensitiviteit van 93.3% en een specificiteit van 42.9% wat aangeeft dat er een kans is van 93,3% dat honden met scheidingsproblemen daadwerkelijk hun probleemgedrag vertonen in de gedragstest.

Een *principal component analysis* (PCA) is uitgevoerd om de hoeveelheid gegevens te reduceren en om te zien of bepaalde gedragingen samen clusteren in een bepaalde component. Om invloed van de factoren leeftijd, geslacht en herkomst op de data te beperken is de data gecorrigeerd voor deze factoren. De resultaten van de PCA geven aan dat de grote componenten gerelateerd zijn aan “doelloos rondlopen” (28,14% variantie, lopen etc.), “rusteloosheid” (19,37% variantie, springen, lopen, etc.) en “begroetingsgedrag” (14,7% variantie, tegen eigenaar opspringen, mond aflikken, etc.) voor interval 1, 2 en 3 respectievelijk.

Positieve verbanden zijn gevonden tussen het gedrag van de hond in de test en het door de eigenaar gerapporteerde probleemgedrag in de vragenlijst. Het betrof de gedragingen: trillen, onrust, huilen, janken, urineren en vernielen.

Voor de scores van de C-BARQ vragenlijst voor de onderwerpen “scheidingsproblemen”, “gehechtheid/aandacht vragen” is een positief verband gevonden met de PCA componenten “rusteloosheid” (interval 2) ($p=0.00 - 0.00$) en “begroetingsgedrag” (interval 3) ($p= 0.00 - 0.01$).

Resultaten van de variantie analyse duiden aan dat de scores voor de componenten “doelloos lopen”, “rusteloosheid” en “begroetingsgedrag” significant verschilden tussen probleem en controle honden.

Conclusie

Verschillen in gedrag tussen de twee groepen honden toont aan dat de gedragstest geschikt is om scheidingsgerelateerde problemen mee te detecteren. Verder waren probleem honden meer gestressed vergeleken met de controle honden zowel in de test als in de fysiologische parameter (cortisol). Voor elk interval is een grote component gevonden, de individuele score van een hond voor een component geeft aan wat voor gedrag de hond vertoont in de gedragstest. De score voor de componenten “doelloos lopen”, “rusteloosheid” en “begroetingsgedrag” verschillen tussen de probleem en controle honden. Deze componenten zouden daarom een goed hulpmiddel kunnen zijn om scheidingsangst te kunnen diagnosticeren.

In het algemeen kan er geconcludeerd worden dat de gedragstest een goed hulpmiddel zou kunnen zijn om objectief scheidingsangst te diagnosticeren.